

Maria Krauz

Uniwersytet Rzeszowski

**SPRAWOZDANIE Z OBRAD
VIII FORUM KULTURY SŁOWA
„KULTURA ZACHOWAŃ JĘZYKOWYCH
POLAKÓW”, KTÓRE ODBYŁO SIĘ 20–22.10.2011 R.
W RZESZOWIE**

Uniwersytet Rzeszowski był w roku 2011 współorganizatorem i gospodarzem **VIII Forum Kultury Słowa**. Fora są ogólnopolskimi cyklicznymi konferencjami poświęconymi komunikacji językowej w dobie przemian, na których spotykają się przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych: językoznawcy, przedstawiciele nauk społecznych, zainteresowani językiem i komunikacją reprezentanci nauk niehumanistycznych oraz dziennikarze. Są organizowane cyklicznie co 2–3 lata przez Radę Języka Polskiego przy Prezydium PAN oraz uczelnię będącą w danym roku gospodarzem spotkania. VIII Forum odbyło się 20–22 października 2011 r. w Rzeszowie pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Podkarpackiego dra Mirosława Karapyty, a obrady prowadzone były w dużej auli Uniwersytetu Rzeszowskiego. Tematem ostatniego spotkania była kultura zachowań językowych Polaków.

W czasie trzydniowych obrad uczestnicy wysłuchali interesujących referatów zebranych w spójne grupy tematyczne. Pierwsze wystąpienia rozpoczynające obrady i dyskusję ułożone w bloku „Kultura zachowań językowych w ujęciu historycznym, politycznym i antropologicznym” poświęcone były grzeczności językowej w szerokim ujęciu. Profesor **Stanisław Dubisz** w referacie *Od dialogu do polilogu – czyli o tym, jak rozmawiał kmiotek z żoną, pan z wójtem i plebanem, rodak z rodakiem, a Polak z Polakiem* omówił ewolucję kultury zachowań językowych w dziejach polskiej wspólnoty, wskazując ich zmienność w czasie i uzależnienie od ewolucji systemu językowego, podkreślając, iż kultura zachowań językowych jest uzależniona od form komunikacji charakterystycznych dla danej wspólnoty. W dziejach polskiej wspólnoty wyróżnił sześć głównych okre-

sów: 966–1513 – dominacja kultury mówionej i elitarność komunikacji pisanej początkowo wyłącznie w języku łacińskim, 1513–1863 – równoważność komunikacji mówionej i pisanej w wyższych warstwach społecznych, 1863–1920 – funkcjonalne zróżnicowanie komunikacji mówionej i pisanej, 1920–1960 – współwystępowanie obu typów komunikacji oraz demokratyzacja komunikacji mówionej dzięki upowszechnieniu się nowego środka przekazu – radia, 1960–2000 – równowaga form i typów komunikacji mówionej i pisanej w całej wspólnocie. Od roku 2000 następuje rozwój wszelkich form komunikacji, w tym intensywny rozwój komunikacji elektronicznej. Analiza dialogów prowadzi autora do wyróżnienia trzech zasadniczych faz rozwojowych: fazy staropolskiej obejmującej kształtowanie się wzorców, średniopolskiej, szlachecko-sarmackiej, o rozwiniętej formułczości i konwencjonalizacji, oraz nowoczesnej, charakteryzującej się zwiększeniem zakresu polilogu i typów dyskursu, prowadzącej do „uśrednionej” grzeczności.

Fot. 1. Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. Stanisław Uliasz otwiera obrady VIII Forum Kultury Słowa. W Prezydium prof. Kazimierz Ożóg i prof. Andrzej Markowski – organizatorzy forum.

Kolejny referat zatytułowany „– Kucharko, gdzieście? – Otom tu, Panno Dośko, co waszeć każesz?”. Czego cudzoziemcy mogli się dowiedzieć o polskiej etykietce językowej w XVII i XVIII wieku wygłosiła profesor **Anna Dąbrowska**. Autorka mówiła o języku polskim nie jako ojczystym, ale o nauczaniu języka polskiego

jako obcego. Ogląd z perspektywy historycznej dotyczył zawartości wybranych podręczników do języka polskiego wprowadzonych w szkołach na pograniczu polsko-niemieckim. Podstawę materiałową stanowiły rozmowy oficjalne i dialogi stylizowane na potoczne zawarte w podręcznikach z XVII i początku XVIII w., z których do analizy autorka wybierała formuły adresatywne, tytuły honoryfikacyjne, służące uzyskaniu odpowiedzi na pytanie, jakie wzorce zachowań grzecznościowych mogły być przejęte przede wszystkim przez Niemców uczących się z tych opracowań. Szczegółowe omówienie przykładów pokazało wielość form grzecznościowych i ich dużą wariantywność, szczegółową znajomość przez autorów wzorca etykiety oraz wpływ etykiety wzorcowej na przejęcie przez mieszczan wyższej normy szlacheckiej.

Zainteresowanie słuchaczy i dyskutantów wzbudził tekst profesor **Malgorzaty Marcjanik** *Przełomy polityczne a przełomy w grzeczności językowej*. Autorka omówiła bezpośredni bądź pośredni wpływ zmian politycznych i ekonomicznych w różnych okresach – wiek XIX i początek XX, okres po 1918 r., po II wojnie światowej oraz ostatnie zmiany po 1989 r. – na stan obyczajów grzecznościowych Polaków. Początkowo tempo życia było wolne, a elitarna kultura dworu stopniowo przenikała do reszty społeczeństwa, głównie warstw najwyższych. W XIX w. wzrósł prestiż pracowników umysłowych, a szczególnym szacunkiem cieszyły się wolne zawody: lekarze, adwokaci, profesorowie wyższych uczelni. I wojna światowa położyła kres procesom demokratyzacyjnym, a autorzy podręczników *savoir-vivre'u* kodyfikowali wysokie wzorce, dostosowując je do współczesnych zmienionych realiów. Kolejne przemiany obyczajowe połączone z bardziej swobodnymi zachowaniami językowymi i niejęzykowymi to domena lat trzydziestych, jednak autorzy poradników dobrego wychowania nie umieli przeciwdziałać negatywnym zjawiskom. II wojna światowa i zmiana polityczna przyniosła odwrócenie kierunku oddziaływania wzorów grzecznościowych, a dawne obyczaje stały się dla klasy robotniczo-chłopskiej wrogimi, burżuazyjnymi. Zerwano z tradycyjną rolą rodziny, funkcje wychowywania i przekazywania norm grzecznościowych pełniła szkoła, a jedynymi wystąpieniami na temat obyczajów grzecznościowych były felietony Jana Kamyczka (czyli Janiny Ipohorskiej). Dalsza liberalizacja zachowań, demokratyzacja obyczajów polegająca głównie na równości partnerów interakcji i wprowadzaniu obcych, przede wszystkim amerykańskich, wzorów, wolność słowa w mediach i polityce, ekspansja potoczności każe autorce oceniać stan współczesnych obyczajów jako rewolucję znoszącą tradycyjne polskie wzory grzeczności. Zmiany, które początkowo wpływały na uproszczenie etykiety z zachowaniem tradycyjnych wzorców, dziś prowadzą do zerwania z tradycją i naśladowania wzorów zachodnich sprzecznych z polską kulturą.

Część popołudniowa poświęcona była kulturze zachowań językowych w komunikacji władzy ze społeczeństwem, a referaty opatrzone tytułami mającymi postać wypowiedzi pytajnych skłoniły uczestników forum do rozmowy i po-

lemiki. Profesor **Kazimierz Ożóg** w referacie *W co grają politycy? O rytuałach grzecznościowych w języku polityków* pokazał nową próbę oglądu etykiety językowej polityków, szybko zmieniającej się w ostatnich latach. Zaznaczył, iż zmiany w dyskursie politycznym: odrzucenie nowomowy komunistycznej, budowa nowej komunikacji politycznej opartej na zasadzie pluralizmu, odbywają się również przez słowa, a język musi odzwierciedlać bogactwo życia politycznego. Badacz rozpatrywał rytualne zachowania grzecznościowe w kategoriach gier komunikacji. Szczegółowo omówił trzy rodzaje gier: *gdyby nie ty*, tłumaczącą wiele zachowań antyetykietalnych, uniwersalną grę *moje jest lepsze*, czyli stosowanie wysokich norm grzecznościowych wobec polityków, którzy podzielają wizję świata nadawcy, i łamanie etykiety wobec przeciwników politycznych, oraz grę wyborczą, polegającą na używaniu w celach pragmatycznych, głównie w tekstach wyborczych, wysublimowanych form grzecznościowych.

Doktorzy językoznawca **Rafał Zimny** i politolog **Przemysław Żukiewicz** – autorzy kolejnego wystąpienia *Ciemny lud to kupił? O językowych typach przywództwa politycznego po 1989 roku. Spojrzenie z perspektywy etycznej*, zainteresowali uczestników obrad kategorią nieobecną dotąd w polskim dyskursie naukowym – językiem przywództwa politycznego. Wydzielili dwa jego podtypy: komunikację przywódczą sensu stricto oraz komunikację agitacyjną obliczoną na pozyskanie nowego wyborcy. Omawiając proces komunikacji przywódczej, zanalizowali różnice w sposobie wypowiedzania się w kilku wymiarach: potwierdzenia wspólnoty, wskazania sposobu działania oraz zapewnienia o prawdziwości przekazu. Istotne różnice ilustrowali wypowiedziami z kampanii wyborczych w latach 2007 i 2011 liderów dużych ugrupowań politycznych Donalda Tuska i Jarosława Kaczyńskiego.

Ostatni referat w tym bloku tematycznym zatytułowany *Jak sądy i trybunały komunikują się z obywatelami?* przedstawili prawnicy doktor **Agnieszka Choduń** i profesor **Maciej Zieliński**. Głównym przedmiotem rozważań były trzy zagadnienia: status sądu i trybunału rozumianych jako organy władzy sądowniczej, omówienie przestrzeni, w której odbywa się komunikacja, charakterystyka uczestników, ich zachowań werbalnych i niewerbalnych oraz pełnionych przez nich ról. Szczegółowa analiza wszystkich składników prowadzi do wniosku, że komunikacja organów władzy sądowniczej z obywatelami jest sformalizowana, o wysokim stopniu zrytualizowania, mającego źródła w normach prawnych, które wyznaczają modelowy wzorzec zachowań, a naruszenie norm wyznaczających sposób komunikowania się pociąga za sobą określone skutki prawne.

W drugim dniu obrady poświęcone były kulturze zachowań językowych w różnych środowiskach, a wygłoszone teksty dotyczyły komunikacji w środowiskach medycznym, duchowieństwa i przedstawicieli handlowych. Profesor **Jan Doroszewski** wygłosił referat *Komunikacja personelu medycznego z pacjentem – aspekt językowy, psychologiczny i etyczny*. Przedstawił koncepcję komunikowania się personelu medycznego z pacjentem na płaszczyźnie indywidualnej, twarzą

w twarz, jednostka z jednostką. Jest to model postulowany, przedstawiający dobrą komunikację, taką, jakiej uczą się studenci medycyny, której cechami są poprawność, zgoda z prawdą, zrozumiałość, zwięzłość, skuteczność, uczciwość, szczerłość, przyjazny stosunek do pacjenta, czyli maksymy dobrego współdziałania językowego. Profesor, przedstawiając ogólny model komunikowania, schemat informatywno-etyczny, wymienił etapy postępowania w czasie rozmowy z pacjentem, pokazał przykłady przekładania języka medycznego na potoczny, możliwości składniowe. Ważnym aspektem porozumienia jest konsensus komunikacyjny, czyli zgodność między tym, co przekazuje lekarz, a tym, co odbiera pacjent.

Profesor **Elżbieta Umińska-Tytoń** i doktor **Elżbieta Kucharska-Dreiss** wygłosiły tekst *Z badań nad sposobami zwracania się do osób duchownych w Polsce*. Zbierając materiał do publikacji książkowej *Wielebny, Przewielebny, Najprzewielebniejszy... O sposobach zwracania się do osób duchownych w Polsce*, prowadziły liczne konsultacje, rozmowy i wywiady z przedstawicielami różnych wspólnot wyznaniowych. W badaniach uwzględnione zostały religie monoteistyczne, a spośród różnych wspólnot te, które są reprezentowane w Polskiej Radzie Ekumenicznej. Wybrane do omówienia problemy związane z użyciem form adresatywnych dotyczyły najważniejszych dla użytkowników języka kwestii: przyporządkowania duchownych do właściwej im wspólnoty, umiejscowienia ich w hierarchii tej wspólnoty oraz znajomości tytułatury przysługującej osobie duchownej. Autorki podkreśliły, że właściwe użycie tytułów identyfikujących ze względu na funkcję lub godność, tytułów standardowych, symbolicznych i atrybutywnych wymaga od użytkowników szczegółowej wiedzy o różnych wspólnotach.

Profesor **Halina Zgółkowa** w referacie *Strategie komunikacyjne w rozmowach przedstawicieli handlowych z klientami* omówiła techniki z zakresu komunikacji interpersonalnej stosowane w kontaktach bezpośrednich między kupującym a sprzedającym. Autorka zaprezentowała kilkanaście strategii głównych i ich odmian, między innymi: skonwencjonalizowane strategie powitania i pożegnania, strategie skrajnej familiarności, prywatne, lojalnościowe, nastawione na podtrzymanie kontaktu w przyszłości, strategie usługowego demonstrowania, przyznawania bonusów, komplementowania, degustacji, strategie grosika oraz takie, które są połączeniem elementów behawioralnych z językowymi, ilustrując podawane przykłady wieloma zwrotami i fragmentami dialogów.

Ostatni dzień forum poświęcony był kulturze komunikacji niewerbalnej oraz stosunkowi Polaków do normy językowej. W pierwszym wystąpieniu *Kultura komunikacji niewerbalnej polityków, czyli miny, znaki i oznaki* autorzy profesor **Jolanta Antas** i doktor **Jakub Pstrąg** przedstawili niewerbalne zachowania polityków. Szukali znaków przyjaźni i wrogości, a znaleźli tylko znaki dezaprobaty i pogardy. Znaki niewerbalne należą do poziomu interpersonalnego języka, wyrażają stosunek do osób uczestniczących w procesie komunikacji. Gesty interakcyjne, do których oprócz gestów zaliczane są mimika i elementy

parajęzykowe, wyrażają rzeczywisty stosunek do rozmówcy, zdradzając intencje nadawcy. Autorzy podkreślali, że każda wypowiedź i wystąpienie publiczne jest w pewnym stopniu ujawnianiem siebie, odsłanianiem części samego siebie, „zdejmowaniem maski”, a każde zachowanie niewerbalne należy rozpatrywać razem z wypowiedzianym słowem, ponieważ gest stanowi integralną część aktu werbalnego. Gesty nie są znakami słów, ale znakami pojęć, idei, wyrażają te myśli, które są źródłem informacji zarówno dla odbiorców w studiu, jak i przed telewizorem. Ujawnianie samego siebie może być celowe, jak i mimowolne. Omawiane wypowiedzi publicznych polityków i towarzyszące im gesty są znakami mentalnej niezgody z przedstawianymi treściami i braku porozumienia, niosą sygnały niechęci, zniecierpliwienia, znudzenia, politowania, dezaprobaty dla partnera interakcji. Autorzy, analizując i ilustrując najczęściej pojawiające się gesty, dochodzą do wniosku, iż smutny jest obraz polskiej debaty politycznej, ponieważ gesty nie są symboliczne, nie służą uatrakcyjnieniu wypowiedzi ani obrazowaniu idei, o której się mówi, ale sugerują, iż obojętnie, co powie uczestnik komunikacji, można go lekceważyć, bo on sam jest godny lekceważenia.

Zainteresowanie – również dziennikarzy – wzbudził referat doktor **Jagody Bloch** *Intonacja współczesnych serwisów informacyjnych – zmiany, tendencje rozwojowe*. Autorka podkreśliła rolę brzmienia ludzkiego głosu i intonacji w procesie rozumienia i przyswajania informacji. Mówienie medialne, uznawane za mówienie o charakterze publicznym, na ogół uznawane jest przez odbiorców za wzór wymowy. Nie zawsze jednak wymowa, intonacja i ekspresja dziennikarzy są wzorcowe. Autorka przeanalizowała głównie te zagrożenia, które są odstępstwami od logiki wypowiedzi, zaliczając do nich płaskość intonacyjną i mówienie beznamiętne, niepoprawne frazowanie, burzące logikę tekstu, przeakcentowanie, czyli zbyt mocne akcentowanie każdego wyrazu, wypowiadanie tekstu z linią antykadencyjną, sugerującą, iż wypowiedź będzie jeszcze kontynuowana, pośpiech w czytaniu oraz nieadekwatne zabarwienie głosu w stosunku do przekazywanej informacji.

Stałym, ciekawym punktem obrad forum jest dyskusja panelowa. Panel, którego temat brzmiał: „Poprawność polityczna a potrzeba wyrazistości w komunikowaniu się”, poprowadził profesor **Jerzy Bralczyk**, a uczestniczyli w nim również profesor **Mirosław Karwat**, politolog zajmujący się pograniczem semantyki i polityki, jego prace dotyczą komunikacji politycznej i społecznej, doktor **Katarzyna Kłosińska**, która zajmuje się językiem polityki i jego użyciem, oraz redaktor **Jerzy Sosnowski**, który zaprezentował stanowisko praktyczne dziennikarza wiedzącego, jakie ma (chciałby mieć) ograniczenia w mówieniu i pisaniu. Rozmowa panelowa dotyczyła potrzeby wyrazistego, przyciągającego uwagę odbiorców nazywania rzeczywistości przy jednoczesnym zachowaniu poprawności politycznej. Zastanawiano się, czy te dwa pojęcia „poprawność” i „wyrazistość” się kłócą, do jakiego stopnia powinniśmy być poprawni i czy stopień instytucjonalności tej poprawności stawia przed użytkownikami nowe wyzwania. Rozważano kwestie utożsamiania wyrazistości

z ekspresywnością, sugestywnością i spontanicznością, dyskutowano zależności między etykietą i poprawnością, przywołując dawne znaczenie słowa „polityczny”, czyli grzeczny. Przywoływano różne interpretacje terminu „poprawność polityczna”, która z jednej strony oznacza nieszerzenie stereotypów i nieranianie bliźnich (czyli projekt pokoju społecznego), z drugiej odbiera pewien rodzaj naturalności komunikatom. Domaganie się poprawności politycznej nie powinno prowadzić do pozbawienia naszych opinii ocen. Pytano, czy idea poprawności politycznej wnosi coś nowego w stosunku do zasady etyki słowa, by drugiego człowieka, mając inne zasady polityczne, nie niszczyć, nie upokorzyć, nie zranić. Padła też propozycja, by na sprawę poprawności politycznej popatrzeć jak na technikę budowania pozytywnych relacji z partnerem interakcji. Kończąc dyskusję, redaktor Jerzy Sosnowski zaproponował, by poprawność polityczną rozumieć jako regułę użycia języka polskiego w sytuacjach publicznych, wliczając w to internet.

Równie ciekawa była długa i rozwijająca dyskusja po każdej grupie wystąpień, której poświęcono tyle samo czasu co na referaty, ponieważ referenci i dyskutanci występują na forum na równych prawach. Wszystkie głosy w dyskusji opublikowane zostaną w tomie pokonferencyjnym.

Uzupełnieniem obrad były prezentacje i warsztaty poświęcone trzem zagadnieniom: zanikającej sztuce polskiej kaligrafii, zastosowaniom Narodowego Korpusu Języka Polskiego oraz prezentacji nowej polskiej czcionki o dźwięcznej nazwie *Apolonia*. Wszystkie warsztaty skupiły duże grono zainteresowanych tymi różnorodnymi poświęconymi kulturze i komunikacji językowej spotkaniami.

Warsztaty kaligraficzne o tematyce „Polska kaligrafia i lekcje ładnego pisania” poprowadziły **Stanisława Wojciechowska, Agata Hącia i Magdalena Majdak**, a chętni poznali nie tylko tajniki tej sztuki, ale wzięli również udział w lekcjach ładnego pisania. Mogli dowiedzieć się, że nauka kaligrafii jest nie tylko sztuką ładnego kreślenia liter, ale również dotyczy utrzymania właściwej postawy ciała, odpowiedniej odległości kartki od oczu, prawidłowego trzymania pióra czy ołówka. Pani Stanisława Wojciechowska, nauczycielka pracująca w Szkole Podstawowej w Świętoniowej, której uczniowie od wielu lat zdobywają główne nagrody w konkursach ładnego pisania, zapoznawała uczestników warsztatów z poszczególnymi elementami liter, ich połączeniami i cieniowaniem. Estetyczny tekst to również umieszczenie liter na kartce, zachowanie marginesów i uwzględnienie światła. Nauczycielka podkreśliła, że nauka kaligrafii jest też formą terapii w przezwyciężaniu dysgrafii, ćwiczy nie tylko rękę, ale kształci umysł. Panie Agata Hącia i Magdalena Majdak omówiły na zakończenie zawartość publikacji dotyczącej historii kaligrafii, wzorców kaligraficznych, uwarunkowań ładnego pisania, która zostanie opublikowana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.

Z kolei doktor **Tomasz Welna** zaprezentował nową polską czcionkę, której jest twórcą, a prezentacja zatytułowana została *Apolonia – czcionka polska od a do ż*. *Apolonia*, ponieważ to piękne imię kobiece, zawiera w sobie fragment polonia,

więc nawiązuje do polskości, a A na początku nazwy powoduje, że *Apolonia* ma przewagę w alfabetycznym spisie czcionek w komputerze. T. Wełna podkreślił potrzebę opracowania nowej polskiej czcionki narodowej (jako alternatywy np. dla *Times New Roman*), specjalnie dostosowanej do języka polskiego, o eleganckim kroju pisma, uwzględniającej m.in. głoski nosowe i środkowojęzykowe, typowo polskie ligatury, połączenia znaków cz, rz, sz, dzięki którym można wyeliminować niekorzystne dziury między literami. Każdy mógł także spróbować sił w tworzeniu nowych czcionek, a zamysłem prowadzącego prezentację było również pobudzenie do refleksji, że wybór czcionki w komputerze jest bardzo ważny.

Stanowisko trzecie „Gramatyczne, leksykalne i socjolingwistyczne zastosowania Narodowego Korpusu Języka Polskiego” poprowadzili profesorowie **Rafał Górski** i **Marek Łaziński**, twórcy korpusu. Korpus liczy około 1,5 miliarda słów i stanowi reprezentację całej polszczyzny, gdyż każda odmiana językowa jest bogato reprezentowana. Większość źródeł stanowią teksty pisane (ok. 3 tysięcy książek, kilka milionów artykułów prasowych), w mniejszym stopniu występują teksty mówione (ok. 2 milionów słów). Zrównoważony reprezentatywny podkorpus, stanowiący zbiór stały i zamknięty, liczy ok. 300 milionów słów, a 1 milion słów liczy korpus ręcznie wprowadzony. Autorzy przedstawiali sposoby korzystania z korpusu, sposoby odczytywania informacji leksykalnych i gramatycznych, możliwości ograniczania badań do określonego stylu, typu tekstu, czyli gatunku, a także lat. Omówili funkcje korpusu i zapoznali zainteresowanych z najkrótszą instrukcją obsługi.

Zainteresowanie uczestników VIII Forum wzbudził wyjazd do Muzeum-Zamku w Łańcucie, zwiedzanie komnat i biblioteki z unikatowymi zbiorami, a całość wieczoru zakończył Koncert Muzyki Polskiej w wykonaniu Agnieszki Hoszowskiej-Jabłońskiej – fortepian i Jacka Ścibora – tenor. W sali Balowej zamku rozbrzmiały piękne pieśni polskich kompozytorów: Stanisława Moniuszki, Fryderyka Chopina, Ignacego Jana Paderewskiego i Jana Galla, w niezapomnianej interpretacji artystów.

Profesor Andrzej Markowski, podsumowując obrady, podkreślił różnorodną tematykę wystąpień oraz pobudzającą dyskusję o języku, co wyróżnia spotkania na forum. Zaprosił na kolejne spotkanie, które będzie organizowane przez Uniwersytet Szczeciński za dwa lata.

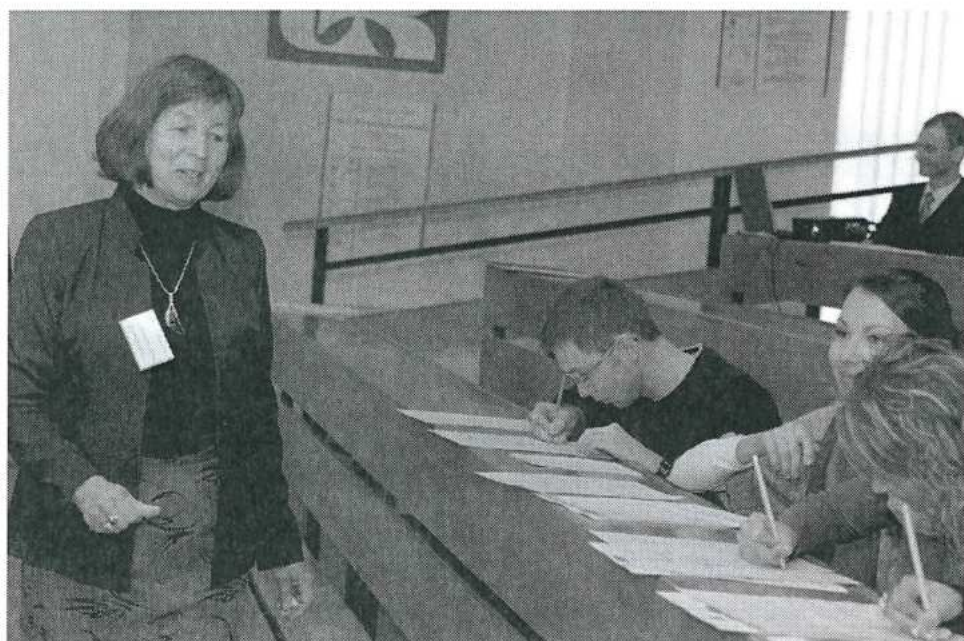
Fot. 2. Uczestnicy obrad zebrani w auli uniwersyteckiej

**Fot. 3. Licznie zebrani uczestnicy VIII Forum Kultury Słowa.
W pierwszym rzędzie: prof. Jerzy Bralczyk, mgr Iwona Rządecka- Mikołajczyk
i dr Maria Krauz (jedna z organizatorów forum)**

Fot. 4. Referenci i goście obrad.
Na pierwszym planie prof. Stanisław Dubisz i prof. Małgorzata Marcjanik

Fot. 5. Mgr Stanisława Wojciechowska prowadzi warsztaty kaligraficzne

Fot. 6. Prowadzący dyskusję plenerową: prof. Jerzy Bralczyk, prof. Mirosław Karwat, dr Katarzyna Kłosińska i red. Jerzy Sosnowski

Fot. 7. Obrady w małej auli – referenci, goście i pracownicy Zakładu Języka Polskiego

Fot. 8. Prof. Jerzy Bralczyk, dr Katarzyna Kłosińska (jedna z organizatorów forum), dr Agnieszka Choduń oraz prof. Maciej Zieliński

**A REPORT ON PROCEEDINGS OF VIII FORUM ON WORD CULTURE
„CULTURE OF A LANGUAGE BEHAVIOUR OF POLISH PEOPLE”,
WHICH TOOK PLACE FROM 20TH UNTIL 22ND OCTOBER 2011 IN RZESZÓW**

Summary

From 20th until 22nd October 2011 at the University of Rzeszów was held VIII Forum on Word Culture devoted to culture of a language behaviour of Polish people. It was organised by the Council for the Polish Language at the Presidium of the Polish Academy of Science and the University of Rzeszów. The conference was an important intellectual event, giving an opportunity to have an interesting discussion about a language communication in Poland in the era of transformation. The discussion concerned: a culture of behaviour in historical, anthropological and political context, language communication in different social circles, communication strategies, a language etiquette and a language of politics. The varied, but coherent subject matter created an opportunity to have a discussion for each of the Forum participants, because speakers and disputants participated in sessions on equal terms.

About 300 people took part in the sessions of the Forum. The speakers were the most outstanding experts on the discussed subject matter, inter alia: Prof. Anna Dąbrowska, Prof. Małgorzata Marcjanik, Prof. Halina Zgólkowa, Prof. Jolanta Antas, Prof. Elżbieta Umińska-Tytoń, Prof. Stanisław Dubisz, Prof. Jan Doroszewski, Prof. Kazimierz Ożóg, Jagoda Bloch, PhD, Jakub Pstrąg, PhD, Rafał Zimny, PhD, Przemysław Żukiewicz, PhD, Agnieszka Choduń, PhD, Elżbieta Kucharska--Dreiss, PhD. A panel discussion was conducted by: Prof. Jerzy Bralczyk, Prof. Mirosław Karwat, Katarzyna Kłosińska, PhD, edit. Jerzy Sosnowski, and sessions in sections were conducted by: Prof. Andrzej Markowski, Prof. Anna Dąbrowska, Prof. Walery Pisarek, Prof. Zofia Bilut-Homplewicz, Prof. Kazimierz Ożóg. The sessions were very popular among students and language enthusiasts from Rzeszów.